KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 4 czerwca 2008 r.

w sprawie pomocy C 9/08 (ex NN 8/08, CP 244/07) przyznanej przez Niemcy na rzecz banku Sachsen LB

(notyfikowana jako dokument nr C(2008) 2269)

(Jedynie tekst w języku niemieckim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2009/341/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z wymienionymi artykułami [1] i po uwzględnieniu tych uwag,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

(1) Sprawa dotyczy wniosku o udzielenie informacji, który został skierowany do Niemiec z urzędu w dniu 21 sierpnia 2007 r. Powołując się na zasadę pewności prawnej, pismem z dnia 21 stycznia 2008 r. Niemcy zgłosiły przedmiotowe środki jako „środki niestanowiące pomocy", oświadczając dla ostrożności, że niniejsze środki należy traktować jako środki pomocy na ratowanie lub restrukturyzację, które pod każdym względem są zgodne ze wspólnym rynkiem.

(2) Pismem z dnia 27 lutego 2008 r. Komisja powiadomiła Niemcy o swojej decyzji w sprawie wszczęcia postępowania określonego w art. 88 ust. 2 traktatu WE.

(3) Decyzję Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego (zwaną dalej „decyzją w sprawie wszczęcia postępowania") opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* [2]. Komisja wezwała zainteresowane strony do zgłaszania uwag.

(4) Niemcy zajęły stanowisko w sprawie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego w pismach z dnia 28 marca oraz 10, 16, 23 i 30 kwietnia 2008 r. Zainteresowane strony zgłosiły swoje uwagi w piśmie z dnia 16 kwietnia 2008 r. Niemcy odniosły się do tych uwag w piśmie z dnia 30 kwietnia 2008 r.

(5) Zorganizowano wiele spotkań i przeprowadzono wiele konferencji telefonicznych z Niemcami, beneficjentem i Landesbank Baden-Württemberg (zwanym dalej „bankiem LBBW").

2. WPROWADZENIE

(6) Niniejsza sprawa związana jest z trwającym w dalszym ciągu załamaniem rynku kredytów hipotecznych w Stanach Zjednoczonych, którego skutki boleśnie odczuł Landesbank Sachsen Girozentrale (zwany dalej „bankiem Sachsen LB"), a w szczególności jeden z jego pozabilansowych funduszy inwestycyjnych, Ormond Quay.

(7) Fundusz, zwany także spółką specjalnego przeznaczenia (*special purpose vehicle* – SPV) lub inwestycyjną spółką celową (*special investment vehicle* – SIV), jest spółką (zazwyczaj rodzajem spółki o ograniczonej odpowiedzialności lub w niektórych przypadkach spółką komandytową), którą zakłada się w bardzo konkretnych, ściśle i czasowo określonych celach, aby ograniczyć ryzyko finansowe (zazwyczaj ryzyko związane z upadłością, ale czasami także konkretne ryzyko podatkowe lub ryzyko związane z nadzorem). Spółki typu SIV zakłada się również dlatego, że nie wpływają one na bilans i nie podlegają konsolidacji ze strony banków. Dzięki temu banki mogą finansować kredyty według stawek niższych niż ich własne (w przypadku których obowiązują współczynniki płynności podlegające prawnemu nadzorowi bankowemu). Spółka specjalnego przeznaczenia refinansuje inwestycje w papiery wartościowe zabezpieczone aktywami (*asset-backed securities*, zwane dalej „ABS"), pożyczając pieniądze na rynku krótkoterminowych papierów dłużnych zabezpieczonych aktywami [3] (*commercial papers*, zwane dalej „CP"). W celu przezwyciężenia ewentualnych problemów wynikających z niedoboru płynności spółek celowych (jeżeli nie zostaną sprzedane wszystkie CP) banki handlowe sięgają po linie kredytowe.

(8) Bank Sachsen LB finansował inwestycje w ABS poprzez spółkę specjalnego przeznaczenia Ormond Quay Investments, do której należały także amerykańskie papiery wartościowe zabezpieczone hipotecznie. Aby w dalszym ciągu móc pokrywać niedobór płynności funduszu Conduit, na wypadek gdyby banki handlowe odmówiły przyznania linii kredytowych, bank

[1] Dz.U. C 71 z 18.3.2008, s. 14.
[2] Zob. przypis 1.
[3] *Commercial papers* (CP) są krótkoterminowymi niezabezpieczonymi dłużnymi papierami wartościowymi, emitowanymi na rynek pieniężny przez duże banki i duże przedsiębiorstwa.

Sachsen LB musiał zagwarantować płynność Ormond Quay, a w szczególności sięgnąć po instrumenty wsparcia płynności. Za przejęcie tego ryzyka bank Sachsen LB otrzymał nadwyżki uzyskane przez spółkę specjalnego przeznaczenia w postaci opłaty. Spółka Ormond Quay uzyskała znaczne nadwyżki dzięki finansowaniu długoterminowych wysoce rentownych inwestycji w ABS poprzez krótkoterminowe i nisko oprocentowane CP.

(9) W wyniku załamania rynku kredytów hipotecznych w Stanach Zjednoczonych znacznie pogorszyły się ogólne warunki rynkowe. Wraz z pogłębianiem się kryzysu trzy główne agencje ratingowe obniżyły ocenę dużej części papierów wartościowych zabezpieczonych hipotecznie z ocen od A + po BB do oceny CCC z powodu wysokiego procentu dłużników niepłacących i egzekucji przymusowych. Spowodowało to natychmiastowy spadek wartości tych ABS. W takich warunkach rynkowych fundusze zabezpieczające oraz inwestorzy instytucjonalni obawiali się dalszego inwestowania w papiery wartościowe zabezpieczone hipotecznie. W związku z tym spółki specjalnego przeznaczenia nie były już w stanie pożyczyć pieniędzy na rynku krótkoterminowych CP zabezpieczonych aktywami.

(10) W wyniku tych wydarzeń spółka Ormond Quay stanęła w obliczu poważnego kryzysu finansowego. Ponadto banki handlowe wstrzymały linie kredytowe przyznane spółce, co zmusiło Ormond Quay do skorzystania z instrumentu wsparcia płynności udzielonego przez Sachsen LB. Kiedy w sierpniu 2007 r. Ormond Quay nie była zdolna do samodzielnego refinansowania, jej niedobór płynności wynosił do 17,1 mld EUR. Sachsen LB nie mógł zapewnić obiecanej płynności kredytowej. Ze względu na to, że awaryjna wyprzedaż [4] papierów wartościowych w tak niekorzystnych warunkach rynkowych doprowadziłaby do znacznych strat banku Sachsen LB, a w konsekwencji do jego upadłości, podjęto różne środki.

3. OPIS ŚRODKÓW POMOCY

3.1. *BENEFICJENT*

(11) Beneficjentem jest bank Sachsen LB. Udziałowcem banku Sachsen LB był Wolny Kraj Związkowy Saksonia, zwany dalej „Saksonią" (około 37 %), oraz grupa finansowa Sachsen-Finanzgruppe (zwana dalej „SFG", około 63 %), będąca holdingiem łączącym osiem saksońskich banków oszczędnościowych z działającym na szczeblu ponadregionym bankiem Sachsen LB. Grupa finansowa SFG jest z kolei własnością gmin saksońskich (77,6 %) oraz Saksonii (22,4 %).

(12) Ogólny bilans banku Sachsen LB w 2006 r. wyniósł 67,8 mld EUR przy kapitale własnym w wysokości 880 mln EUR. Sachsen LB był bankiem centralnym saksońskich banków oszczędnościowych. Będąc bankiem handlowym, bank Sachsen LB przeprowadzał wszelkiego rodzaju transakcje bankowe. Bank Sachsen LB Europe plc (zwany dalej „Sachsen LB Europe") z siedzibą w Dublinie stanowił w stu procentach spółkę zależną banku Sachsen LB. Jako usługodawca w zakresie strukturalnych inwestycji finansowych był on do połowy 2007 r. głównym źródłem zysków grupy Sachsen LB.

(13) Sachsen LB jeszcze do dnia 18 lipca 2005 r. korzystał z nieograniczonych gwarancji państwowych w ramach gwarancji państwowych zobowiązujących udziałowców do zapewnienia płynności (*Anstaltslast*) oraz do nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania (*Gewährträgerhaftung*), które ostatecznie zostały zniesione na mocy porozumień pomiędzy Niemcami a Komisją. Zgodnie z pierwszym porozumieniem z dnia 17 lipca 2001 r. możliwe było przyznanie na okres przejściowy do dnia 18 lipca 2005 r. nowych obligacji z okresem ważności do dnia 31 grudnia 2015 r. w ramach ochrony praw nabytych (tak zwany *grandfathering*) z gwarancją nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania (*Gewährträgerhaftung*) [5].

(14) W dniu 26 października 2007 r. bank Sachsen LB przekształcono z formy prawnej instytucji prawa publicznego w spółkę akcyjną.

(15) W dniu 26 sierpnia 2007 r. sprzedano bank Sachsen LB bankowi LBBW z dniem 1 stycznia 2008 r. Gdy LBBW zakończył procedurę przejęcia w dniu 7 marca 2008 r., nastąpiła integracja Sachsen LB z LBBW.

3.2. *NABYWCA BENEFICJENTA*

(16) LBBW jest bankiem kraju związkowego Badenii-Wirtembergii i prowadzi działalność zarówno jako bank uniwersalny, jak i bank handlowy. Razem ze swoim regionalnym bankiem dla klientów indywidualnych i korporacyjnych BW-Bank oferuje całą gamę produktów bankowych. LBBW jest centralnym bankiem dla banków oszczędnościowych kraju związkowego Badenii-Wirtembergii. Dla banków oszczędnościowych kraju związkowego Nadrenia-Palatynat pełni on tę funkcję wraz z bankiem kraju związkowego Nadrenia-Palatynat, który przejął w dniu 1 stycznia 2005 r.

(17) System banku LBBW, który obecnie obejmuje także Saksonię, opiera się na bankach lokalnych skoncentrowanych na obsłudze klientów korporacyjnych i indywidualnych (BW-Bank dla kraju związkowego Badenii-Wirtembergii, RP-Bank dla kraju związkowego Nadrenia-Palatynat, a teraz także Sachsen Bank dla Saksonii) oraz na zadaniach scentralizowanych w Stuttgarcie, do realizacji których włączono także filie LBBW w Saksonii i Nadrenii-Palatynacie.

3.3. *ŚRODKI*

(18) Jak szczegółowo opisano w decyzji w sprawie wszczęcia postępowania [6], bank Sachsen LB boleśnie odczuł skutki trwającego w dalszym ciągu załamania rynku kredytów hipotecznych w Stanach Zjednoczonych, zwłaszcza z powodu pozabilansowego funduszu inwestycyjnego (Conduit Ormond Quay), który nie był w stanie sam się refinansować, a jego niedobór płynności, wynikający z próby uniknięcia konieczności wyprzedaży awaryjnych, wynosił do 17,1 mld EUR.

[4] Szybka sprzedaż papierów wartościowych, po obniżonej cenie i przynosząca straty.

[5] Dalsze wyjaśnienia w E 10/2000 w Dz.U. C 146 z 19.6.2002, s. 6 i w Dz.U. C 150 z 22.6.2002, s. 7, oraz na stronie http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/by_case_nr_e2000_0000.html#10

[6] Zob. decyzja wymieniona w przypisie 1.

3.3.1. INSTRUMENT WSPARCIA PŁYNNOŚCI

(19) W dniu 19 sierpnia 2007 r. „grupa banków", składająca się z dziesięciu niemieckich banków krajów związkowych, oraz publiczno-prawny bank DekaBank, kontrolowany wspólnie przez niemieckie banki krajów związkowych i DSGV, podpisały umowę „cash poolingu", w ramach której banki zobowiązały się zakupić krótkoterminowe papiery dłużne wyemitowane przez fundusz Conduit w wysokości do 17,1 mld EUR, o ile nie będzie możliwe ich uplasowanie na rynku („zobowiązanie do zakupu").

(20) Każdy bank poolingowy miał nabyć odpowiednie krótkoterminowe papiery dłużne we własnym imieniu i na własny koszt. Wykluczono odpowiedzialność zbiorową dłużników. Bank DekaBank przejął blisko […] (*) wartości CP. Pozostałą część przejęły inne banki, przy czym podział odbył się według wielkości i parametrów poszczególnych banków. Według informacji dostarczonych przez Niemcy maksymalna wysokość CP zakupionych przez grupę banków w ramach umowy „cash poolingu" do początku 2008 r. wynosiła […] mld EUR.

(21) Rekompensatą dla banków poolingowych za nabycie CP miała być określona stopa referencyjna (EURIBOR lub LIBOR, w zależności od pochodzenia aktywów) plus […] punktów bazowych. Okres ważności CP nie mógł przekroczyć jednego miesiąca. Czas obowiązywania umowy „cash poolingu" był ograniczony do sześciu miesięcy. Zobowiązanie do zakupu dotyczyło wyłącznie tych CP, których nie można było uplasować u innych inwestorów.

(22) Podczas gdy jeszcze w sierpniu 2007 r. popyt na CP zabezpieczone hipotecznie spadł całkowicie i nie istniał już rynek dla tego typu inwestycji, sytuacja zaczęła się powoli poprawiać. Od października 2007 r. niektórzy inwestorzy (przede wszystkim […(banki należące do sektora publicznego)]) ponownie rozpoczęli zakup CP nieobjętych umową „cash poolingu" ani ustalonymi w niej warunkami, tzn. za kwotę mniejszą niż […(50–100)] punktów bazowych, co spowodowało, że umowa „cash poolingu" utraciła swój pierwotny cel. Umowa „cash poolingu" przestała obowiązywać z dniem 23 lutego 2008 r.

3.3.2. SPRZEDAŻ SACHSEN LB

(23) Sachsen LB rozpoczął jeszcze w 2005 r. poszukiwania partnera strategicznego, przede wszystkim wśród pozostałych banków krajów związkowych [7]. Dzięki tym wstępnym negocjacjom możliwe było przyspieszenie pertraktacji dotyczących sprzedaży Sachsen LB w dniu 23 sierpnia 2007 r., tzn. zaledwie tydzień po podpisaniu umowy „cash poolingu", kiedy to bank Sachsen LB zanotował dalsze straty w wysokości 250 mln EUR, co szczegółowo opisano w decyzji w sprawie wszczęcia postępowania [8]. Ponieważ straty w strukturalnym portfelu finansowym Sachsen LB jeszcze bardziej nadwyrężyłyby kapitał własny Sachsen LB, a to z kolei na pewnym etapie spowodowałyby, że niemożliwe byłoby już zagwarantowanie realizacji zadań zgodnych z przepisami nadzoru bankowego w zakresie pokrycia działalności banku z własnych środków, udziałowcy Sachsen LB musieli znaleźć odpowiednie rozwiązanie ekonomiczne. W związku z tym rozpoczęto wstępne rozmowy z podmiotami zainteresowanymi nabyciem Sachsen LB, po zakończeniu których przeprowadzono intensywne negocjacje z wieloma zainteresowanymi stronami.

(24) Ofertą, która uzyskała przybicie, okazała się oferta banku LBBW. Niemcy twierdzą, że była to najlepsza oferta pod względem ekonomicznym. Zainteresowanie zakupem Sachsen LB ze strony LBBW wiązało się z planem ekspansji poza rynek Saksonii, szczególnie w kierunku wschodnioeuropejskim.

(25) W dniu 26 sierpnia 2007 r. podpisano umowę („porozumienie wstępne") dotyczącą sprzedaży banku Sachsen LB bankowi LBBW z dniem 1 stycznia 2008 r. Zgodnie z tą umową cenę sprzedaży miał ustalić niezależny ekspert na podstawie wyceny, którą przeprowadzi po oczekiwanym wtedy z końcem 2007 r. przezwyciężeniu kryzysu na rynku finansowym. W umowie ustalono minimalną cenę sprzedaży wynoszącą 300 mln EUR w postaci udziałów w LBBW. Ponadto na wypadek gdyby wskaźnik kapitału podstawowego spadł poniżej określonego progu, dodano do umowy dla LBBW klauzulę o dostosowaniu.

(26) Ponadto w podpisanym porozumieniu wstępnym zapisano, że LBBW wyrówna akcjonariuszom Sachsen LB antycypowane rozliczenie w gotówce w wysokości 250 mln EUR, które akcjonariusze wnieśli w celu pokrycia strat. Niemcy twierdzą, że taka kwota wystarczyła na spełnienie wymogów kapitałowych zgodnych z przepisami nadzoru bankowego oraz na wyrównanie potencjalnych kolejnych strat.

(27) W momencie sprzedaży strony umowy przyjęły, że kryzys zostanie wkrótce przezwyciężony. Przy założeniu, że rynki się ustabilizują, LBBW nie podjął żadnych szczególnych środków dotyczących strukturalnego portfela inwestycyjnego Sachsen LB i zamierzał przejąć portfel. Zakładano, że problemy Ormond Quay rozwiążą się same i spółka celowa ponownie będzie w stanie refinansować się na rynku.

(*) Niektóre miejsca w niniejszym tekście zastąpiono wielokropkiem w nawiasie kwadratowym z powodu poufnego charakteru informacji.

(7) Bank Sachsen LB prowadził rozmowy z wieloma bankami krajów związkowych, między innymi z WestLB i grupą LBBW.

(8) Zob. decyzja wymieniona w przypisie 1, pkt 16. Cała transakcja została tam dokładnie opisana.

(28) Pod koniec 2007 r. pojawiło się kolejne ryzyko związane z portfelem strukturalnym Sachsen LB. Jeszcze przed zakończeniem sprzedaży sytuacja na rynkach finansowych bardzo się pogorszyła, a Ormond Quay przysporzyła szczególnych problemów, ponieważ bieżąca wycena rynkowa (*mark-to-market*) ([9]) wartości jej aktywów wykazała straty w wysokości blisko […(0,5-1,5)] mld EUR.

(29) Taka sytuacja stanowiła zagrożenie dla ostatecznej sprzedaży banku, ponieważ wysokość kapitału podstawowego mogłaby spaść poniżej określonego progu. Dewaluację obliczoną według metody *mark-to-market* trzeba było wykazać w bilansie po stronie strat, co doprowadziło do spadku wysokości kapitału podstawowego. Należało się obawiać, że wysokość kapitału podstawowego banku Sachsen LB spadnie poniżej […] %, co oznaczałoby, że bank LBBW ma prawo renegocjować warunki sprzedaży.

(30) Nawet gdyby warunki rynkowe poprawiły się od sierpnia ([10]) i możliwa byłaby sprzedaż aktywów, LBBW w dalszym ciągu nie byłby w stanie przejąć tak wysokich strat obliczanych według metody *mark-to-market*. Finalizacja sprzedaży była możliwa jedynie w przypadku znalezienia takiego rozwiązania, które uchroniłoby wycenę Sachsen LB od wpływu tych strat. Poza tym LBBW musiałby doliczyć jeszcze te straty do minimalnej ceny sprzedaży w wysokości 300 mln EUR, wynegocjowanej w sierpniu.

(31) Po przeprowadzeniu intensywnych negocjacji w dniu 13 grudnia 2007 r. podpisano ostateczną i nieodwołalną umowę końcową (*Eckpunktevereinbarung*) dotyczącą sprzedaży. Sprzedaż umożliwiła uniknięcie skonsolidowania strat obliczanych według metody *mark-to-market* poniesionych przez spółki specjalnego przeznaczenia banku Sachsen LB i ochroniła bank LBBW przed ewentualnymi stratami, jakie przyniosłyby spółki specjalnego przeznaczenia, gdyby aktywa znajdowały się w portfelu aż do czasu ich zapadalności. Rozwiązaniem alternatywnym mogłaby być np. konsolidacja strat obliczanych według metody *mark-to-market* jeszcze przed sprzedażą Sachsen LB bankowi LBBW i wniesienie odpowiedniego kapitału dodatkowego (wartość szacunkowa: […(0,5–1,5)] mld EUR) przez właścicieli Sachsen LB. Aby nie ryzykować poniesienia strat obliczanych według metody *mark-to-market*, Saksonia wolała udzielić gwarancji państwowych na portfel inwestycji strukturalnych.

(32) W umowie końcowej wymieniono wszystkie inwestycje strukturalne Sachsen LB i podzielono je na dwa portfele. W celu uniknięcia konsolidacji wszystkich inwestycji strukturalnych z LBBW ze sprzedaży wyłączono jeden portfel o wartości księgowej 17,5 mld EUR ([11]). Te aktywa kapitałowe przeniesiono do nowo założonej własnej inwestycyjnej spółki celowej (tak zwanej „super-SIV"). Dzięki temu w Sachsen LB pozostały jedynie strukturalne inwestycje portfelowe ([12]) o niedoborze refinansowania wynoszącym blisko 11,8 mld EUR, które sprzedano bankowi LBBW. W celu zabezpieczenia tych inwestycji przed ryzykiem potrącono od ceny sprzedaży kwotę 500 mln EUR.

(33) Spółka „super-SIV" została utworzona w celu wyłączenia z Sachsen LB strukturalnego portfela inwestycyjnego o niskiej wartości *mark-to-market* jeszcze przed sprzedażą tego banku i zatrzymania portfela aż do jego ostatecznej zapadalności. Aby możliwe było przeniesienie portfela do „super-SIV", należało zapewnić jego refinansowanie, które po części przejął LBBW (transza drugorzędna), a po części pozostałe banki krajów związkowych (transza pierwszorzędna). Udziały banku LBBW musiały być mniejsze niż 50 % w celu uniknięcia konsolidacji „super-SIV" w ramach bilansu LBBW. Po przeprowadzeniu intensywnych negocjacji banki krajów związkowych przejęły 50 % kosztów refinansowania „super-SIV", ale postawiły przy tym warunek, że w przypadku strat finansowanie banków będzie miało pierwszeństwo przed finansowaniem LBBW. LBBW ze swojej strony zażądał od Saksonii udzielenia gwarancji, która miała być przeznaczona na pokrycie wszystkich potencjalnych strat w celu ograniczenia ryzyka ponoszonego przez LBBW do normalnego ryzyka handlowego. Głównym celem tych działań była ochrona portfela przed potencjalnymi stratami, na wypadek gdyby trzeba było go zatrzymać aż do terminu ostatecznej zapadalności. Takie straty odpowiadałyby ryzyku niewypłacalności. Saksonia oświadczyła, że może udzielić gwarancji w wysokości 2,75 mld EUR na wypadek strat poniesionych przez „super-SIV". Taką kwotę wynegocjowano pomiędzy LBBW i Saksonią w oparciu o ekspertyzy banków inwestycyjnych, według których ryzyko niewypłacalności dla refinansujących banków plasowało się na poziomie zera ([13]).

(34) Ponadto w umowie końcowej ustalono wysokość opłaty gwarancyjnej w postaci […] % za każdy rok niewykorzystanej kwoty maksymalnej, która po upływie czterech lat okresu gwarancyjnego zmniejszy się o jedną trzecią opłaty początkowej, a po upływie siedmiu lat okresu gwarancyjnego o kolejną jedną trzecią opłaty początkowej. Odpowiada to sumie […(> 90)] mln EUR uzyskanej w ciągu dziesięciu lat, pod warunkiem nieskorzystania z gwarancji.

(35) Jak wskazano powyżej, „super-SIV" była finansowana w dwóch transzach. Pierwszą transzę w wysokości mniejszej niż 50 % (ok. 8,75 mld EUR) sfinansował LBBW; drugą transzę wynoszącą ponad 50 % (ok. 8,75 mld EUR) sfinansowały instytucje kredytowe, należące do rezerwy zabezpieczającej banków krajów związkowych i Girozentralen (rodzaj stowarzyszenia gwarancyjnego instytucji członkowskich w celu zabezpieczenia wkładów i rekompensat dla inwestorów). W wyniku podziału ryzyka na dwie transze LBBW udziela poręczenia

([9]) W dziedzinie rachunkowości i finansów określenie *mark-to-market* oznacza wycenę bieżącej wartości rynkowej instrumentów finansowych w oparciu o codziennie aktualizowane ceny rynkowe dla danego instrumentu finansowego lub podobnych instrumentów. Na przykład ostateczna wartość przyszłego kontraktu, którego termin upływa za dziewięć miesięcy, znana jest dopiero po upływie tych dziewięciu miesięcy. Jeżeli w celach księgowych podda się go wyliczeniom rynkowym *mark-to-market*, to ustali się jego wartość na wolnym rynku aktualną w danym dniu.

([10]) Podczas gdy premie za ryzyko przed kryzysem wynosiły od 4 do 5 punktów bazowych, to w momencie największego kryzysu nastąpiło całkowite wysuszenie rynku; gdy sytuacja na rynkach powoli zaczęła się poprawiać, premie za ryzyko wynosiły 40 punktów bazowych.

([11]) Do portfela należą Ormond Quay, Sachsen Funding i Synapse ABS.

([12]) LAAM, Georges Quay, Synapse L/S + FI, Omega I + II i inne aktywa Synthetic (CDO, ABS, CDS, CPPI itd.).

([13]) Banki mimo to musiałyby zapewnić płynność, co pociągnęłoby za sobą znaczne koszty refinansowania.

płynności na wypadek strat w wysokości do 8,75 mld EUR, tzn. na kwotę wyższą niż kwota gwarancji udzielonej przez Saksonię w wysokości 2,75 mld EUR. Wszelkie dalsze straty pokrywałyby pozostałe banki krajów związkowych.

(36) W grudniu 2007 r., zgodnie z ustaleniami umowy sprzedaży, Saksonia zleciła spółce biegłych rewidentów Susat & Partner dokonanie oceny przedsiębiorstwa Sachsen LB. Spółka Susat & Partner ustaliła wartość Sachsen LB na kwotę […] mld EUR. Jednocześnie LBBW […] (zwany dalej […]) zlecił ponowne sprawdzenie ekspertyzy. […] w przeprowadzonej analizie ustalił, że wartość przedsiębiorstwa wynosi […] mld EUR. W wyniku negocjacji obie strony doszły do porozumienia i ustaliły wartość przedsiębiorstwa na kwotę […] mld EUR.

(37) W wyniku ostatecznych negocjacji ustalono cenę sprzedaży banku Sachsen LB, wynoszącą 328 mln EUR netto, płatną w gotówce ([14]). Cena ta wynikała z ustalenia wartości przedsiębiorstwa Sachsen LB na kwotę […] EUR, od której odjęto straty poniesione w 2007 r. w wysokości […] mln EUR na portfel 2 oraz uzgodnione wyrównanie strat w wysokości 500 mln EUR za portfel 1, który pozostał w banku Sachsen LB. Wraz z podjętymi działaniami wyrównania środków pieniężnych w wysokości 250 mln EUR, LBBW zapłacił za zakup Sachsen LB 578 mln EUR.

(38) Refinansowanie strukturalnego portfela inwestycyjnego przeniesionego do „super-SIV" zakończyło okres gwarancyjny udzielony temu portfelowi przez Saksonię.

3.4. *PLAN RESTRUKTURYZACJI*

(39) Bank LBBW opracował plan restrukturyzacji banku Sachsen LB rozpoczynający się od momentu sprzedaży Sachsen LB i ostatnio zmieniony w dniu 9 kwietnia 2008 r. Zgodnie z informacjami przedłożonymi Komisji plan restrukturyzacji obejmuje okres czterech lat, liczonych od momentu sprzedaży Sachsen LB w dniu 1 stycznia 2008 r. i kończy się wraz z upływem roku 2011.

(40) Według planu Sachsen LB AG zintegruje się z LBBW, jednak zachowa formę instytucji niesamodzielnej o nazwie Sachsen Bank. Ta instytucja przejmie także obsługę sektora klientów korporacyjnych i indywidualnych w filiach LBBW w Saksonii (BW-Bank). Pozostałe operacje bankowe (niepodlegające sektorowi klientów korporacyjnych i indywidualnych) zostaną wyprowadzone z Sachsen LB i przekazane filii LBBW w Saksonii.

(41) Sachsen Bank przejmie w związku z tym tylko jeden z dwóch zakresów działalności Sachsen LB, mianowicie obsługę sektora korporacyjnego i nieco słabiej rozwiniętego sektora klientów indywidualnych Sachsen LB oraz opracuje wspólnie z odpowiednim działem BW-Bank swój nowy zakres działalności. Sachsen Bank będzie mógł działać własnymi siłami na rynku w Saksonii i poza nią.

(42) Drugi zakres działalności Sachsen LB, jakim są transakcje na rynku kapitałowym, pozostaje w LBBW i będzie obsługiwany w Saksonii przez filię LBBW. LBBW przejmie także funkcje *back-office* i stanie się po części centralnym bankiem dla saksońskich banków oszczędnościowych.

(43) Punktem wyjściowym analizy planu restrukturyzacji pod kątem przywrócenia rentowności jest działalność Sachsen LB jeszcze przed jego integracją z LBBW ([15]). Restrukturyzacja obejmuje przeniesienie pierwszego portfela do „super-SIV". Ponadto plan przewiduje jako środek wyrównawczy możliwość całkowitego rozwiązania spółki zależnej Sachsen LB, mającej siedzibę w Dublinie (Sachsen LB Europe), odpowiedzialnej za rozwój i zarządzanie wszystkich międzynarodowych portfeli strukturalnych Sachsen LB.

(44) W związku z tym Sachsen LB nie będzie prowadził nowej działalności na międzynarodowym rynku kapitałowym. W LBBW pozostaną jedynie papiery wartościowe w wysokości 11,8 mld EUR. Prognozy przygotowane na tej podstawie pokazują, że bank odzyska swoją rentowność w ciągu czteroletniego okresu restrukturyzacyjnego.

(45) Dowodem trwałości tych zmian mają być następujące liczby, przedstawione przez Niemcy:

([14]) W umowie końcowej przewidziano, że cenę sprzedaży banku Sachsen LB pokryją częściowo udziały LBBW o odpowiedniej wartości.

([15]) W związku z tym w planie restrukturyzacji najważniejszymi działaniami strukturalnymi są redukcja liczby zatrudnionych z […] do blisko […], wprowadzenie lepszej kontroli ryzyka i lepszego zarządzania ryzykiem oraz integracja zadań centralnych (w tym EPD) w LBBW.

Dochody brutto (w przypadku scenariusza *worst case*) (w mln EUR)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	CAGR 2007–2012 (1) %
Obsługa klientów korporacyjnych	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Transakcje na rynku kapitałowym (2)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Pozostałe	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Suma przed synergiami	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Synergie przychodowe (nowy model działalności)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	
Suma wraz z synergiami	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

(1) CAGR 2007-12 = skumulowana roczna stopa wzrostu za okres od 2007 r. do 2012 r.
(2) W międzyczasie postanowiono przenieść ten zakres działalności filii LBBW do Saksonii.

Wynik działalności przed opodatkowaniem (w przypadku scenariusza *worst case*) (w mln EUR)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	CAGR 2007-12 %
Obsługa klientów korporacyjnych	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Transakcje na rynku kapitałowym	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Pozostałe	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Suma przed synergiami	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Synergie	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	
Suma wraz z synergiami	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

(46) Niemcy poinformowały także, że LBBW zakłada od 2009 r. zysk kapitału własnego dawnego Sachsen LB w wysokości […(> 8 %)] % i dla nowo utworzonego Sachsen Bank w wysokości blisko […(> 15 %)] %.

4. **FORMALNE POSTĘPOWANIE WYJAŚNIAJĄCE**

4.1. *PRZYCZYNY WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA*

4.1.1. INSTRUMENT WSPARCIA PŁYNNOŚCI

(47) W decyzji w sprawie wszczęcia postępowania Komisja wyraziła wątpliwości dotyczące instrumentu wsparcia płynności, ponieważ istniała obawa co do selektywności środka przyznanego Sachsen LB. Wydawało się dość wątpliwe, aby jakikolwiek inwestor działający na rynku kapitałowym udzielił linii kredytowych bankowi Sachsen LB na takich samych warunkach jak grupa banków. Komisja nie wykluczyła jednak, że przyznany środek mógłby stanowić pomoc na ratowanie zgodną ze wspólnym rynkiem.

4.1.2. SPRZEDAŻ SACHSEN LB

(48) Komisja zbadała także, czy sprzedaż Sachsen LB bankowi LBBW obejmowała pomoc państwa. Komisja wyraziła wątpliwości co do faktu, że Saksonia zachowała się rzekomo jak inwestor działający na rynku kapitałowym, ponieważ likwidacja byłaby dużo bardziej korzystna niż sprzedaż z udzieleniem gwarancji, w związku z czym Komisja wyraziła przypuszczenie, że sprzedaż mogła zawierać elementy pomocy na rzecz Sachsen LB. Komisja nie miała jednak żadnych wątpliwości co do faktu, jakoby cena sprzedaży była zaniżona i że w związku z tym zawierała elementy pomocy na rzecz nabywcy (LBBW). Komisja nie wykluczyła jednak, że udzieloną gwarancję można uznać za pomoc w celu restrukturyzacji zgodną ze wspólnym rynkiem, pod warunkiem że zostały spełnione warunki wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw ([16]) (zwanych dalej „wytycznymi").

5. STANOWISKO OSÓB TRZECICH

(49) Osoba trzecia jest zdania, że gwarancja udzielona „super-SIV" stanowi pomoc państwa, podobnie jak dotacja (*Ertragszuschuss*) udzielona Sachsen LB w 2007 r. przez LBBW w wysokości 391 mln EUR oraz przejęcie kwoty strat roku obrotowego w wysokości 641,6 mln EUR, a także że cena sprzedaży zapłacona właścicielom przez LBBW była dużo wyższa niż rzeczywista wartość rynkowa Sachsen LB.

6. STANOWISKO NIEMIEC PO DECYZJI W SPRAWIE WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA

6.1. *STANOWISKO DOTYCZĄCE OCENY INSTRUMENTU WSPARCIA PŁYNNOŚCI*

(50) Niemcy są zdania, że instrument wsparcia płynności udzielony przez grupę banków mógłby także zostać udzielony przez jakiegokolwiek inwestora działającego na rynku kapitałowym, ponieważ wynagrodzenie, jakie grupa banków miała otrzymać za zakup krótkoterminowych papierów dłużnych wyemitowanych przez Ormond Quay, znacznie wykraczało poza zwyczajowe stawki rynkowe i dzięki temu mogło zostać uznane za odpowiadające cenom rynkowym. Ponadto grupa banków nie musiała pokrywać żadnych potencjalnych strat spowodowanych wahaniami cen rynkowych papierów wartościowych (ABS) wyemitowanych przez fundusz Conduit. Nawet ryzyko niewypłacalności w przypadku zmniejszającej się wartości rynkowej było nieznaczne, a jedynie w przypadku papierów wartościowych, które miały być zatrzymane aż do ich ostatecznej zapadalności, należało oczekiwać niewielkich strat.

(51) Niemcy twierdzą dalej, że banki mogły podjąć odpowiednie działania, aby zapobiec sytuacji, w której niewypłacalność jednego z ich zależnych banków związkowych spowodowała ogólny kryzys bankowy. Mogły zauważyć, że ryzyko nabycia CP jest dużo mniejsze niż ryzyko usuwania skutków niewypłacalności Sachsen LB, przede wszystkim gdyby sięgnęły po system ochrony depozytów. Poza tym Niemcy zwracają uwagę, że również w przypadku braku danego rynku można hipotetycznie przewidzieć, jak będą wyglądały wskaźniki rynkowe.

(52) Niemcy są zdania, że jeżeli Komisja uważa, że instrument wsparcia płynności zawiera elementy pomocy, to może uznać je za pomoc na ratowanie zgodną pod każdym względem ze wspólnym rynkiem, ponieważ CP nabyte przez grupę banków można porównać ze środkiem w postaci pożyczki, która nie miała charakteru strukturalnego i udzielona została na okres sześciu miesięcy.

6.2. *STANOWISKO DOTYCZĄCE OCENY SPRZEDAŻY SACHSEN LB*

(53) Niemcy są zdania, że Saksonia zachowała się przy sprzedaży Sachsen LB jak inwestor działający na rynku kapitałowym. Cena sprzedaży była rezultatem negocjacji prowadzonych z wieloma potencjalnymi nabywcami i opierała się na ocenach przedsiębiorstwa przeprowadzonych przez spółki biegłych rewidentów w oparciu o uznane procedury, które odzwierciedlały rzeczywistą wartość rynkową Sachsen LB. Już nawet same należności z tytułu gwarancji udzielonej „super-SIV" w wysokości 2,75 mld EUR pozwoliłyby właścicielom Sachsen LB uzyskać w sumie pozytywną cenę sprzedaży Sachsen LB.

(54) Niemcy wielokrotnie podnosiły, że skorzystały z trzech różnych założeń w celu uzyskania właściwej oceny ryzyka udzielenia gwarancji „super-SIV". W ramach pierwszego założenia, przeprowadzonego w oparciu o ocenę opartą na metodzie *mark-to-market* z dnia 30 listopada 2007 r., oszacowano potencjalne straty w przypadku sprzedaży inwestycji tego dnia na kwotę blisko […] mld EUR. Wyniki tej oceny *mark-to-market* były jednak zniekształcone, ponieważ w tym okresie nie istniał rynek dla tego typu inwestycji, a także nie myślano o sprzedaży *ad hoc* aktywów kapitałowych, które należało zachować aż do momentu ich ostatecznej zapadalności. W przypadku drugiego założenia, opierającego się na modelowych ocenach potencjalnego rozwoju makroekonomicznego, obliczono wysokość potencjalnych strat według trzech scenariuszy. Zgodnie z tym potencjalne straty wyniosłyby blisko […(> 800)] mln EUR (w przypadku wariantu pesymistycznego *bad case*), […(< 500)] mln EUR (w przypadku wariantu podstawowego *base case*) lub […(< 200)] mln EUR (w przypadku wariantu optymistycznego *best case*). LBBW i Sachsen LB opracowały to założenie w oparciu o istniejące modele wewnętrzne. Trzecie założenie opierało się na ratingu aktywów kapitałowych. Niemcy twierdzą, że prawie wszystkie papiery wartościowe w portfelu otrzymały rating AAA ([17]) i żaden z tych papierów nie został oceniony niżej w trakcie sprawdzania tej oceny przez agencje ratingowe. Biorąc pod uwagę, że prawdopodobieństwo niewypłacalności w przypadku papierów wartościowych z oceną AAA jest równe zeru, można przyjąć, że prognozowane straty portfela również wynoszą zero.

(55) Według Niemiec gwarancja w wysokości 2,75 mld EUR była rezultatem negocjacji przeprowadzonych z zainteresowanymi stronami, przy czym bank LBBW chciał uzyskać jak najwyższą gwarancję, żeby ograniczyć własną odpowiedzialność, zaś Saksonia próbowała ograniczyć wysokość gwarancji do minimum.

([16]) Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

([17]) Skala ratingowa z grudnia 2007 r.

(56) Niemcy podkreślają, że wyniki wszystkich trzech założeń były przedstawione do wglądu w momencie prowadzenia negocjacji. Strony uczestniczące w negocjacjach uzgodniły, że najbardziej miarodajną oceną ryzyka podlegającego gwarancji jest ocena modelowa (czyli drugie założenie).

(57) Niemcy przedstawiły obliczenia dla różnych scenariuszy w celu udowodnienia, że gdyby sami właściciele skorzystali z gwarancji to w przypadku wariantu podstawowego *base case*, otrzymaliby pozytywną cenę sprzedaży banku, przy założeniu, że stałą praktyką Komisji jest powoływanie się na warianty podstawowe *base case*, a nie na scenariusze pesymistyczne ([18]).

(58) Niemcy są zdania, że jeżeli Komisja uważa, iż sprzedaż banku zawierała elementy pomocy, to w oparciu o wytyczne może uznać te elementy za pomoc w celu restrukturyzacji zgodną pod każdym względem ze wspólnym rynkiem.

(59) W tym celu bank LBBW przedstawił wspomniany już plan restrukturyzacji, w którym nakreślił, w jaki sposób planuje przywrócić rentowność Sachsen LB. Niemcy są zdania, że plan obejmuje wiele działań wewnętrznych, jak redukcja liczby pracowników, działania w celu poprawienia zarządzania ryzykiem, integracja segmentów w LBBW oraz ujednolicenie EPD. Kolejnym jasnym celem planu biznesowego jest zmniejszenie zależności Sachsen LB od zysków osiąganych na rynku kapitałowym, a zwłaszcza w sektorze „zarządzanie aktywami/-produkty strukturalne".

(60) Niemcy twierdzą także, że inwestycja dotycząca setek milionów EUR, które LBBW zapłacił za zakup Sachsen LB, musi być opłacalna i że LBBW zamierza podjąć wszelkie niezbędne działania w celu przywrócenia długoterminowej rentowności Sachsen LB.

(61) Co do swojego wkładu Niemcy są zdania, że LBBW i pozostałe banki wniosły znaczne wkłady własne o wartości w sumie […(ok. 30)] mld EUR i że w związku z tym spełniono założenia wytycznych. Suma […(ok. 30)] mld EUR wynika z kosztów utworzenia „super-SIV" ([…] mln EUR), integracji Sachsen LB ([…] mln EUR) oraz finansowania portfela 2 (17,5 mld EUR) i portfela 1 (11,8 mld EUR).

(62) Niemcy są zdania, że bardzo istotną rekompensatą jest fakt, że dotychczasowi właściciele Sachsen LB sprzedali go bankowi LBBW. Sprzedaż ta jeszcze bardziej podkreśliła wspólną wolę podjęcia trwałej restrukturyzacji banku. Sprzedaż przedsiębiorstw znajdujących się w sytuacjach kryzysowych stanowi ważny pierwszy krok w kierunku ich trwałej restrukturyzacji. Można nawet założyć, że przedsiębiorstwo znajdujące się pod kontrolą potężnego renomowanego banku niemieckiego z dużym prawdopodobieństwem odzyska rentowność, co z kolei gwarantuje, że przedsiębiorstwo to nie będzie zdane ponownie na pomoc państwa. Sprzedaż jest zatem centralnym elementem restrukturyzacji Sachsen LB.

(63) Ponadto żaden z negocjatorów nie zajął stanowiska w sprawie decyzji Komisji o wszczęciu postępowania. W związku z tym można założyć, że pozostali negocjatorzy uznali, że nie doszło do zakłócenia konkurencji.

(64) Niemcy w porozumieniu z bankiem LBBW (w imieniu beneficjenta pomocy, banku Sachsen LB) zaproponowały następujące zobowiązania ([19]):

a) następujące udziały Sachsen LB, które w ramach integracji przeszły na LBBW, zostaną sprzedane lub zlikwidowane:

— bank Sachsen LB Europe zostanie sprzedany lub zlikwidowany w terminie […]. LBBW nie przejmie pracowników banku Sachsen LB Europe, chyba że jest do tego zobowiązany umową prawną, oraz nie zaoferuje obecnym pracownikom Sachsen LB Europe nowych umów o pracę ani ich nie rozwiąże ([20]). To ustalenie obowiązuje przez okres dwóch lat od przyjęcia niniejszej decyzji,

([18]) Decyzja Komisji w sprawie C 28/02, Bankgesellschaft Berlin (Dz.U. L 116 z 14.5.2005, s. 1).

([19]) „Rząd Republiki Federalnej Niemiec w porozumieniu z Landesbank Baden-Württemberg (LBBW) proponuje Komisji Wspólnot Europejskich środki wyrównawcze wymienione poniżej w punktach a–c:
a) następujące udziały Sachsen LB, które w ramach integracji przeszły na LBBW zostaną sprzedane lub zlikwidowane zgodnie z poniższymi ustaleniami:
— bank Sachsen LB Europe PLC zostanie sprzedany lub zlikwidowany do […],
— udziały w East Merchant GmbH zostaną sprzedane lub zlikwidowane w terminie […],
— […].
b) Rząd Republiki Federalnej Niemiec gwarantuje, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii na obszarze Freistaat Sachsen nie będzie prowadził obsługi transakcji handlowych w ramach samodzielnej działalności we własnym imieniu i na własne ryzyko, wykraczających poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje w czasie przewidywanego czteroletniegi okresu restrukturyzacji.
c) Rząd Republiki Federalnej Niemiec gwarantuje, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii na obszarze Wolnego Kraju Związkowego Saksonia nie będzie w ramach samodzielnej działalności prowadził obsługi międzynarodowego sektora nieruchomości wykraczającej poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje w czasie przewidywanego czteroletniegi okresu restrukturyzacji".

([20]) Komisja zakłada, że klauzula, na podstawie której LBBW przejmie pracowników, jeżeli jest do tego zobowiązany umową prawną, obejmuje maksymalnie 10 pracowników i dotyczy przejętego portfela 1 o wartości 11,8 mld EUR. Nie można wykluczyć, że przeniesienie tego portfela może być potraktowane jako częściowe przeniesienie zakładu i w związku z tym LBBW może być zobowiązany do przejęcia zatrudnionych pracowników. Przyłączenie banku Sachsen LB Europe nie powinno jednak wpłynąć negatywnie na jego skuteczność.

— udziały w East Merchant GmbH zostaną sprzedane lub zlikwidowane w terminie […],

— […] ([21]);

b) Niemcy gwarantują, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii w Saksonii nie będzie prowadził obsługi transakcji handlowych w ramach samodzielnej działalności we własnym imieniu i na własne ryzyko, wykraczających poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje w czasie czteroletniego okresu restrukturyzacji;

c) Niemcy gwarantują, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii w Saksonii nie będzie w ramach samodzielnej działalności prowadził obsługi międzynarodowego sektora nieruchomości wykraczającej poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje w czasie czteroletniego okresu restrukturyzacji.

(65) Niemcy potwierdziły, że […]. Niemcy twierdzą, że ten zakres działalności jest rentowny i nie ucierpiał wskutek ówczesnego kryzysu na rynku mieszkaniowym w USA, wywołanym nadmiernym udzielaniem kredytów słabiej wypłacalnym kredytobiorcom o dużo niższych dochodach lub o dużo słabszej wypłacalności niż pierwszorzędni kredytobiorcy.

(66) Ponadto Niemcy potwierdziły, że […] ([22]).

6.3. *STANOWISKO DOTYCZĄCE STANOWISKA OSÓB TRZECICH*

(67) Odnosząc się do stanowiska osób trzecich, Niemcy zwróciły uwagę, że gwarancja dla „super-SIV" nie stanowi pomocy państwa, ponieważ sami właściciele Sachsen LB uwzględnili potencjalne należności wynikające z gwarancji 2,75 mld EUR dla „super-SIV" i razem ustalili pozytywną cenę sprzedaży Sachsen LB, zaś dotację przekazaną Sachsen LB przez LBBW w 2007 r. oraz przeprowadzone przez LBBW rozliczenie w gotówce w wysokości 250 mln EUR należy traktować jako część ceny sprzedaży i w związku z tym cena sprzedaży, jaką LBBW zapłaciło właścicielom, była zgodna z ceną rynkową Sachsen LB. Niemcy podkreślają, że nie miało miejsca przyznanie wyrównania strat wykraczające poza dotację przekazaną Sachsen LB przez LBBW w 2007 r. w wysokości 391 mln EUR.

7. **OCENA POMOCY**

7.1. *ISTNIENIE POMOCY PAŃSTWA*

(68) Zgodnie z art. 87 ust. 1 traktatu WE wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

(69) Komisja podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w decyzji w sprawie wszczęcia postępowania, że za żadną z obu interwencji finansowych nie stał inwestor działający na rynku kapitałowym, co oznacza, że oba środki stanowią pomoc państwa.

(70) W tym kontekście należy podkreślić, że w decyzji w sprawie wszczęcia postępowania Komisja nie postawiła zarzutów dotyczących konkurencji wobec refinansowania podjętego przez LBBW i wspomnianą wcześniej grupę banków poolingowych. Rozważania dotyczące tej kwestii zostały przedstawione na końcu niniejszego ustępu.

7.1.1. INSTRUMENT WSPARCIA PŁYNNOŚCI

(71) DekaBank, podobnie jak większość banków krajów związkowych, jest instytucją prawa publicznego. Właścicielami DekaBank są po połowie banki krajów związkowych i regionalne zrzeszenia banków oszczędnościowych. Banki krajów związkowych są z reguły własnością krajów związkowych i odpowiednich regionalnych zrzeszeń banków oszczędnościowych. Linia kredytowa w wysokości 17,1 mld EUR udzielona Sachsen LB przez grupę banków została *de facto* przydzielona przez państwo i zgodnie z art. 87 ust. 1 traktatu WE stanowi „pomoc przyznawaną przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych" ([23]). Ponieważ bank Sachsen LB prowadził działalność transgraniczną i międzynarodową, to wsparcie w postaci przyznania zasobów państwowych zakłóciłoby także konkurencję w sektorze bankowym i miałoby wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

(72) Ponadto Komisja stwierdza, że Sachsen LB prowadzi działalność transgraniczną i międzynarodową, w związku z czym wsparcie w postaci przyznania zasobów państwowych mogłoby zakłócić konkurencję w sektorze bankowym oraz wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi ([24]).

([21]) […]. Ten zakres działalności jest rentowny i nie ucierpiał wskutek ówczesnego kryzysu na rynku mieszkaniowym w USA, wywołanym nadmiernym udzielaniem pożyczek pożyczkobiorcom, w przypadku których istnieje dużo wyższe ryzyko i którzy dysponują dużo niższymi dochodami lub dużo słabszą wypłacalnością niż pierwszorzędni pożyczkobiorcy.

([22]) „Rząd Republiki Federalnej Niemiec potwierdza, że […]".

([23]) Przypisanie odpowiedzialności wynika z wielu wskaźników, uwarunkowanych specyficznymi zależnościami danego przypadku i kontekstu, w jakim przyznano pomoc. W rozpatrywanym przypadku istnieją ścisłe powiązania personalne pomiędzy radami nadzorczymi banków krajów związkowych i państwem. Ponadto grupa banków działała w tym przypadku w ścisłym porozumieniu z BaFin i centralnym bankiem Bundesbank.

([24]) Decyzja Komisji w sprawie C 50/06 z 27.6.2007, BAWAG (Dz.U. L 83 z 26.3.2008, s. 7, pkt 127).

(73) Niemcy zaprzeczają, że pomoc przyznana Sachsen LB miała charakter selektywny. Komisja przypomina, że wszelka pomoc przyznawana przy użyciu zasobów państwowych, która sprzyja niektórym przedsiębiorstwom, zgodnie z art. 87 ust. 1 traktatu WE traktowana jest zazwyczaj jako pomoc państwa, chyba że takiej pomocy udzielił inwestor działający w normalnych warunkach na rynku kapitałowym. Należałoby zatem uznać, że decyzja grupy banków o udostępnieniu płynności odpowiada zastrzeżeniu o inwestorze działającym na rynku kapitałowym i wyklucza elementy pomocy państwa. W związku z tym należy zbadać, czy działający na rynku kapitałowym inwestor przyznałby bankowi Sachsen LB linię kredytową na takich samych warunkach, jak uczyniła to wspomniana wcześniej grupa banków poolingowych.

(74) Komisja stwierdza, że w momencie zawarcia umowy „cash poolingu" nie było praktycznie żadnego popytu na zabezpieczone hipotecznie CP, a co za tym idzie – nie istniał żaden sprawny rynek dla tego rodzaju inwestycji. Taki spadek popytu nie oznacza jednak, że nie istnieją żadne wskaźniki rynkowe. Wskaźnik rynkowy pokazywał wówczas, że w danym momencie omawiane CP nie przedstawiały żadnej wartości ekonomicznej, a to oznacza, że w dalszym ciągu nie istniało żadne zainteresowanie ekonomiczne papierami wartościowymi wyemitowanymi przez Ormond Quay, mimo że uzyskały one ocenę AAA, były regulaminowo zabezpieczone i do tego obarczone tylko niewielkim ryzykiem niewypłacalności. Dlatego Komisja doszła do wniosku, że żaden inwestor działający na rynku kapitałowym nie udzieliłby Sachsen LB instrumentu wsparcia płynności. Omawiany środek należy zatem uznać za pomoc państwa.

7.1.2. SPRZEDAŻ BANKU SACHSEN LB

(75) Niemcy zaprzeczają, że sprzedaż Sachsen LB bankowi LBBW mogła zawierać pomoc państwa. Komisja podtrzymuje swoje stanowisko, że podczas sprzedaży banku Sachsen LB Saksonia nie zachowywała się jak inwestor działający na rynku kapitałowym. Sprzedaż Sachsen LB bankowi LBBW mogła zawierać dwuaspektową pomoc państwa: po pierwsze – pomoc na rzecz nabywcy (czyli LBBW) w przypadku akceptacji zaniżonej ceny zakupu, po drugie – pomoc na rzecz Sachsen LB, gdyby okazało się, że likwidacja banku byłaby korzystniejsza pod względem poniesionych kosztów niż sprzedaż z udzieloną gwarancją.

(76) Komisja uważa, że cena sprzedaży zapłacona przez LBBW odpowiada wartości rynkowej Sachsen LB oraz stwierdza, że Saksonia prowadziła negocjacje z wieloma potencjalnymi nabywcami i ostatecznie zdecydowała o sprzedaży Sachsen LB bankowi LBBW. Komisja zwraca uwagę, że cena sprzedaży jest ceną rynkową, w sytuacji gdy sprzedaż odbywa się w drodze przetargu otwartego i niepodlegającego żadnym dodatkowym uwarunkowaniom, a wartość majątkowa przekazywana jest oferentowi proponującemu najwyższą cenę lub oferentowi, który złożył ofertę jako jedyny. Podczas gdy w przypadku przetargów przeprowadzanych zgodnie z przepisami można wykluczyć istnienie pomocy państwa, to sama rezygnacja z przetargu nie oznacza automatycznie, że taka pomoc została przyznana. W rozpatrywanym przypadku strony zawierające umowę o sprzedaży w dniu 31 grudnia 2007 r. dokonały oceny Sachsen LB, przy założeniu, że rynek finansowy ustabilizuje się i będzie można dokonać „normalnej" oceny wartości rynkowej. Nawet jeżeli taka ocena nie wyklucza automatycznie zaistnienia pomocy państwa, Komisja nie dysponowała żadnymi dowodami, które mogłyby zakwestionować rynkowe ukierunkowanie transakcji. W oparciu o otrzymane informacje Komisja nie ma podstaw by stwierdzić, że przedsiębiorstwo zostało sprzedane poniżej jego wartości rynkowej. Jak wyjaśniono w motywie 37, wartość Sachsen LB w grudniu 2007 szacowano na 328 mln EUR ([25]) i taką kwotę zapłacił LBBW, kupując Sachsen LB. Ponadto żaden przedstawiciel osób trzecich w ramach formalnej procedury dochodzenia nie zakwestionował ustalonej ceny sprzedaży, a Komisja nie została poinformowana o tym, że istniała strona trzecia zainteresowana zakupem Sachsen LB oraz gotowa zapłacić za niego wyższą cenę. W związku z tym Komisja podtrzymuje swoje stanowisko, że bank został sprzedany po cenie rynkowej, a bankowi LBBW nie udzielono żadnej pomocy państwa w związku z zakupem Sachsen LB.

(77) Ponadto Komisja sprawdziła, czy Sachsen LB mógłby uzyskać korzyści, gdyby okazało się, że jego likwidacja byłaby bardziej opłacalna niż sprzedaż z udzieleniem gwarancji. Komisja nie mogła potwierdzić, że Saksonia dążyła do uzyskania pozytywnej ceny sprzedaży, czyli ceny sprzedaży przekraczającej oferowaną przez siebie pomoc. Kwestią bezsporną jest fakt, że w ramach początkowej umowy sprzedaży z sierpnia 2007 r., na podstawie której LBBW miał zapłacić minimum 300 mln EUR oraz wyrównanie potencjalnych kolejnych strat bankowi Sachsen LB, osiągnięto pozytywną cenę sprzedaży, co uległo zmianie po przeprowadzeniu kolejnych negocjacji w grudniu, ponieważ Saksonia wystawiła gwarancję na kwotę 2,75 mld EUR i otrzymała za to […] % ceny sprzedaży w wysokości 328 mln EUR (tzn. […] mln EUR) w gotówce wraz z przychodami z opłaty za zobowiązanie do udzielenia pożyczki (o wartości księgowej […(> 90)] mln EUR) ([26]).

([25]) […] mld EUR (wartość przedsiębiorstwa Sachsen LB, jaką ustalił […] w analizie przeprowadzonej na zlecenie LBBW) minus […] mln EUR (straty w roku 2007) minus […] mln EUR (antycypowane wyrównanie w gotówce) = 328 mln EUR.

([26]) Komisja stwierdza, że w przypadku *prima facie* udzielenie gwarancji na refinansowanie „s»super-SIV«" stanowiło pomoc państwa dla Sachsen LB, ponieważ gwarancja ta umożliwiła dokonanie sprzedaży Sachsen LB. Bez utworzenia „s»super-SIV«", co także było możliwe tylko dzięki gwarancji, nie doszłoby do sprzedaży Sachsen LB. A ponieważ gwarancja związana jest z „s»super-SIV«", a „s»super-SIV«" nie została przeniesiona do LBBW, LBBW nie uzyskał z tego powodu żadnej korzyści.

(78) Badanie nie wpłynęło na zmianę stanowiska Komisji, że w przypadku porównania kosztów likwidacji z kosztami sprzedaży z gwarancją właściciele nie uwzględniliby antycypowanego wyrównania w gotówce w wysokości 250 mln EUR, ponieważ ta kwota w przypadku niedojścia do skutku sprzedaży nie zostałaby im zwrócona. Innymi słowy, skoro poprzedni właściciele Sachsen LB nie byli zobowiązani do zapłacenia bankowi LBBW antycypowanego wyrównania w gotówce w przypadku niedojścia sprzedaży do skutku, to tym bardziej w hipotetycznej sytuacji alternatywnej inwestor działający na rynku kapitałowym nie uwzględniłby tego wyrównania w gotówce jako kosztów dodatkowych.

(79) Komisja musiała także sprawdzić, czy koszty, jakie powstały dla Sachsen LB w związku z udzieleniem gwarancji, przewyższały cenę sprzedaży Sachsen LB. Miałoby to miejsce, gdyby wartość prognozowanych strat wraz z gwarancją w wysokości 2,75 mld EUR przewyższała otrzymaną kwotę w wysokości […] mln EUR (wraz z opłatami za zobowiązanie do udzielenia pożyczki, które mogły osiągnąć wartość księgową w wysokości […] mln EUR).

(80) Niemcy przyjęły, że prognozowane straty z uwzględnieniem gwarancji wyniosą blisko […(> 800)] mln EUR (w przypadku wariantu pesymistycznego *bad case*), […(< 500)] mln EUR (w przypadku wariantu podstawowego *base case*) lub […(< 200)] mln EUR (w przypadku wariantu optymistycznego *best case*). Wątpliwości Komisji, że model zastosowany przez LBBW w celu kwantyfikacji prognozowanych strat razem z gwarancją rzeczywiście uwzględnia zawarte w gwarancji elementy pomocy, nie zostały rozwiane. Komisja zwraca uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem element pomocy zawarty w gwarancji udzielonej przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji może być tak duży jak kwota, na pokrycie której udzielono gwarancji (w tym przypadku jest to 2,75 mld EUR). W związku z tym Komisja podkreśla, że na podstawie prognozowanych strat w wariancie podstawowym *base case*, w którym zakłada się szybką poprawę sytuacji na rynku, Saksonia otrzymałaby negatywną cenę sprzedaży.

(81) Ponadto badanie potwierdziło założenie Komisji, że w tak nieprzewidywalnych okolicznościach inwestor działający na rynku kapitałowym liczyłby się przynajmniej ze scenariuszem pesymistycznym, który przewidywał wysokość strat w wysokości […(> 800)] mln EUR. Komisja zwraca uwagę na to, że podobne stanowisko prezentowała podczas rozpatrywania przypadku poprzedniego banku Bankgesellschaft Berlin ([27]). Wbrew stanowisku Niemiec nie jest zatem ustaloną praktyką ([28]) akceptowanie przez Komisję scenariuszy podstawowych.

([27]) Decyzja Komisji w sprawie C 28/02, Bankgesellschaft Berlin (Dz.U. L 116 z 14.5.2005, s. 1; pkt 140).

([28]) Zob. decyzja Komisji z dnia 27 czerwca 2007 r. w sprawie C 50/06, BAWAG; dotychczas nieopublikowana, pkt 155.

(82) Komisja przyznaje jednak, że inwestor działający na rynku kapitałowym mógłby zaakceptować negatywną cenę sprzedaży w wyjątkowych sytuacjach, kiedy koszty likwidacji, które musiałby pokryć sprzedający, byłyby znacznie wyższe. W celu obliczenia kosztów likwidacyjnych należy jednak uwzględnić tylko te należności, które wpłynęłyby od inwestora działającego na rynku kapitałowym ([29]). Wyłączone są należności w ramach pomocy państwa, ponieważ nie mogłyby one zostać przejęte przez inwestora działającego na rynku kapitałowym ([30]). Poręczenie państwowe stanowi taką właśnie należność niepodlegającą uwzględnieniu ([31]). Komisja jest zdania, że w rozpatrywanym przypadku ma do czynienia z istniejącą pomocą i zaproponowała podjęcie pewnych działań w celu jej zniesienia ([32]). Saksonia w roli inwestora działającego na rynku kapitałowym nie może powoływać się na potencjalne koszty związane z poręczeniem państwowym w przypadku sprzedaży Sachsen LB. Niemcy nie powołały się na żadne inne należności, które mógłby uwzględnić inwestor działający na rynku kapitałowym w przypadku kwantyfikacji kosztów likwidacji.

(83) Komisja potwierdza, że nie może zgodzić się z argumentem Niemiec, że Saksonia w dalszym ciągu przywiązuje wagę do utraty własnego kapitału w wysokości 880 mln EUR, skoro właśnie sprzedała Sachsen LB i nie uwzględniła strat związanych z potencjalną likwidacją, lecz jedynie koszty dodatkowe.

(84) Komisja przyjmuje do wiadomości, że Saksonia jako współwłaściciel udzieliła gwarancji całościowej i że pozostali właściciele nie wnieśli żadnych środków do gwarancji. W ramach rekompensaty za udzielenie gwarancji, która w najlepszym (nawet jeśli zupełnie niemożliwym) razie wynosiłaby przynajmniej […] mln EUR i mogłaby zostać zwiększona do kwoty 2,75 mld EUR, Saksonia zarobiła na sprzedaży Sachsen LB zaledwie […] mln EUR.

(85) W związku z tym Komisja doszła do wniosku, że Saksonia sprzedała Sachsen LB za negatywną cenę sprzedaży i tym samym udzieliła Sachsen LB pomocy państwa.

7.1.3. REFINANSOWANIE „SUPER-SIV"

(86) Komisja nie wniosła żadnych zarzutów dotyczących zasad konkurencji w kontekście refinansowania „super-SIV" przez LBBW i pozostałe banki krajów związkowych i po zakończeniu procedury sprawdzającej podtrzymuje swoje stanowisko, że ten środek nie stanowi pomocy państwa.

([29]) Sprawy połączone C-278/92, C-279/92 i C-280/92, Hytasa, Rec. 1994, s. I-4103, pkt 22.

([30]) Zob. sprawa C-334/99, Gröditzer Stahlwerke, Rec. 2003, s. I-1139, pkt 133 i kolejne oraz decyzja Komisji z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie C 56/08, bank Burgenland, dotychczas nieopublikowana.

([31]) Zob. decyzja Komisji z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie C 56/08, bank Burgenland, dotychczas nieopublikowana.

([32]) Zob. przypis 1. Poręczenie gwarancyjne mogłoby zostać wykorzystane jedynie w przypadku, gdyby bank oświadczył, że nie jest w stanie pokryć swoich należności, czyli gdyby ogłosił upadłość. Omawiana transakcja może być korzystna dla Sachsen LB także pod innym względem, ponieważ nie tylko chroni ona wierzycieli, ale gwarantuje również przetrwanie banku.

(87) Utworzenie „super-SIV" wiąże się jednoznacznie z restrukturyzacją i sprzedażą Sachsen LB bankowi LBBW. Gdyby nie „super-SIV", Sachsen LB musiałby pokryć straty *mark-to-market* w wysokości blisko […(0,5–1,5)] mld EUR. Dlatego utworzenie „super-SIV" jest ściśle związane z restrukturyzacją i sprzedażą Sachsen LB. Cena sprzedaży zapłacona przez LBBW i ocena wartości przedsiębiorstwa uwzględniają nowo utworzoną „super-SIV" oraz płynność zapewnioną przez LBBW i banki krajów związkowych.

(88) W przypadku refinansowania „super-SIV" mogłaby jednak zaistnieć pomoc państwa, gdyby LBBW i pozostałe banki krajów związkowych otrzymały nieproporcjonalnie wysokie wynagrodzenie za zapewnienie płynności oraz gdyby LBBW i pozostałe banki krajów związkowych, zapewniając płynność „super-SIV", nie zachowały się jak inwestorzy działający na rynku kapitałowym.

(89) Zapewnienie płynności i środków potrzebnych na refinansowanie stanowi priorytetową działalność banku. Banki udzielają uczestnikom rynku płynności, którą ponownie refinansują poprzez podjęcie podobnych kwot. W zależności od własnej struktury aktywów i pasywów każdy bank wybiera odpowiednią dla siebie strategię refinansowania (w zależności od czasu trwania i pochodzenia aktywów), żeby zoptymalizować koszty całościowego refinansowania i ograniczyć do minimum związane z tym ryzyko. W wyniku refinansowania można skrócić lub wydłużyć terminy zapadalności należności, negocjować niższe stopy procentowe dla nowych należności lub uzgodnić połączenie tych różnych możliwości. Czerpanie zysków jest możliwe dzięki różnicy pomiędzy przychodami uzyskiwanymi z (np. długoterminowego) zapewniania płynności a kosztami jej (np. krótkoterminowego) kredytowania.

(90) Komisja jest zdania, że ani LBBW, ani pozostałe banki krajów związkowych nie uzyskały korzyści z racji zapewnienia „super-SIV" niezbędnej płynności. Biorąc pod uwagę liczne możliwości inwestycyjne na krajowym i międzynarodowym rynku kapitałowym, LBBW i pozostałe banki krajów związkowych mogły bez wątpienia inaczej zainwestować środki przeznaczone na zapewnienie płynności „super-SIV". Refinansowanie „super-SIV" nie miało żadnego wpływu na wzrost wskaźników całościowego refinansowania. Ponadto poprzez refinansowanie nie osiągnięto żadnych zysków z kapitału, które przekraczałyby aktualną wartość rynkową, ponieważ wniesiono opłatę na rzecz zmniejszonego ryzyka objętego gwarancją państwa. Celem „super-SIV" jest utrzymanie portfela aż do momentu jego zapadalności. Dochody pochodzą ze zwrotu aktywów o różnych terminach zapadalności, będących podstawą papierów wartościowych portfela. Nie uzgodniono jednak, że dochody pochodzące z „super-SIV" miałyby być stosowane wyłącznie w celu uiszczenia przez „super-SIV" opłaty gwarancyjnej na rzecz Saksonii, opłat administracyjnych związanych z „super-SIV" oraz odpowiedniej rekompensaty dla LBBW i pozostałych banków krajów związkowych za udzielenie płynności niezbędnej dla refinansowania „super-SIV".

(91) Komisja jest także zdania, że udzielenie płynności „super-SIV" przez LBBW i pozostałe banki krajów związkowych nastąpiło w normalnych warunkach rynkowych i inwestor działający na rynku kapitałowym, który znalazłby się w podobnym położeniu jak te instytucje kredytowe, podjąłby również takie działania, aby nie zwiększać wysokości pomocy państwa w związku z „super-SIV". Jak już wyżej wspomniano, banki otrzymały odpowiednią rekompensatę z dochodów SIV. Ponadto strukturalne inwestycje portfela o wartości 17,5 mld EUR przeniesiono do „super-SIV" i zamierzano przechowywać je tam aż do momentu ich ostatecznej zapadalności. Decydującym kryterium kwantyfikacji ryzyka związanego z tym przeniesieniem jest tym samym „niewypłacalność" w momencie zapadalności, a nie „straty obliczane według metody *mark-to-market*" oparte na tymczasowo nieistniejącym rynku. Przewidywane straty (ryzyko niewypłacalności) w przypadku pesymistycznego scenariusza oszacowano na […(> 800)] mln EUR, a zatem LBBW dysponowałby jeszcze „buforem bezpieczeństwa" w wysokości […] mld EUR. Z perspektywy przedsiębiorcy ryzyko podjęte przez LBBW i pozostałe banki krajów związkowych było zatem dość niskie; podobnie zresztą jak ryzyko, jakie poniosło państwo Saksonii, udzielając gwarancji w wysokości 2,75 mld EUR. Ponieważ LBBW i pozostałym bankom krajów związkowych wypłacono odsetki rynkowe, nie ma w związku z tym żadnych podstaw, by w tym konkretnym przypadku nie uznać refinansowania jako zgodnego z zasadami rynkowymi.

(92) Ponadto nie można porównać refinansowania „super-SIV" przez LBBW i banki krajów związkowych z pierwszym środkiem, w przypadku którego istniała pomoc na rzecz Sachsen LB. Sytuacja rynkowa w grudniu 2007 r. uległa znacznej zmianie w stosunku do sierpnia 2007 r. W sierpniu 2007 r. nie było w zasadzie żadnych innych inwestorów gotowych zainwestować w taki fundusz, jakim była „super-SIV". W związku z tym, że w danym momencie nie było żadnych innych inwestorów gotowych zainwestować w ten fundusz, ryzyko podjęte przez grupę banków za rekompensatę wynoszącą […] punktów bazowych nie odpowiadało ryzyku rynkowemu. W przeciwieństwie do tego w grudniu, w obliczu poprawiających się warunków rynkowych, inwestorzy ponownie zakupili CP zabezpieczone aktywami. Celem „super-SIV" było poza tym przechowywanie znajdujących się w niej portfeli aż do momentu ich zapadalności, podczas gdy banki z grupy banków zakupiły CP, które były ograniczone czasowo i z pewnością nie byłyby przechowywane aż do momentu zapadalności papierów wartościowych. Rekompensata uzyskana w ramach umowy „cash poolingu" była dość niska, więc od października 2007 r. inwestorzy ponownie nabyli CP nieobjęte umową „cash poolingu". Poprawa sytuacji rynkowej oznaczała, że inwestorzy znowu zainteresowali się papierami wartościowymi, nawet jeżeli nie byli gotowi zapłacić ich wartości nominalnej. Biorąc pod uwagę szacowane ryzyko niewypłacalności, można dojść do wniosku, że inwestor działający na rynku kapitałowym, znajdujący się w takiej samej sytuacji jak instytucje kredytowe, takie jak LBBW i pozostałe banki krajów związkowych, które podjęły się refinansowania, zachowałby się tak samo i w związku z tym refinansowanie nie zawierało pomocy państwa, która wykraczałaby poza

wartość gwarancji udzielonej przez Saksonię. W wyniku tych rozważań Komisja doszła do wniosku, że refinansowanie „super-SIV" nie zawierało żadnej innej pomocy państwa.

7.2. *ZGODNOŚĆ ZE WSPÓLNYM RYNKIEM*

(93) Komisja jest zdania, że omawiane środki, w przypadku których, jak wykazano powyżej, chodzi o pomoc państwa, można uznać za zgodne ze wspólnym rynkiem jedynie w oparciu o art. 87 ust. 3 lit. b) i c) traktatu WE, ponieważ wszelkie pozostałe ustalenia tego artykułu nie znajdują jednoznacznego zastosowania w omawianym przypadku.

7.2.1. ARTYKUŁ 87 UST. 3 LIT. B) TRAKTATU WE: POMOC MAJĄCA NA CELU ZARADZENIE POWAŻNYM ZABURZENIOM W GOSPODARCE PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO

(94) Zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. b) traktatu WE pomoc mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego jest zgodna ze wspólnym rynkiem. Komisja zwraca jednak uwagę, iż Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich podkreślił, że art. 87 ust. 3 lit. b) traktatu WE należy stosować w sposób ograniczony, tak by ewentualna pomoc nie obejmowała tylko jednego przedsiębiorstwa lub jednej gałęzi przemysłu, lecz by służyła zaradzeniu zaburzeniom w ramach całej gospodarki danego państwa członkowskiego. W związku z tym Komisja podjęła decyzję, że zaradzenie poważnemu zaburzeniu gospodarki nie jest możliwe poprzez udzielenie pomocy, która ma na celu „zaradzenie trudnej sytuacji jednego beneficjenta […], a nie całej gałęzi gospodarki". Poza tym Komisja w żadnym wcześniej rozpatrywanym przypadku, dotyczącym trudnej sytuacji, w jakiej znalazł się bank, nigdy nie powoływała się na to ustalenie traktatu WE.

(95) Dochodzenie potwierdziło obserwację Komisji, że problemy banku Sachsen LB wynikają ze specyficznych zdarzeń na rynku przedsiębiorstw. Poza tym informacje przedłożone przez Niemcy nie przekonały Komisji o tym, że systemowe oddziaływania wynikające z upadłości banku Sachsen LB mogłyby osiągnąć rozmiar, który stanowiłby „poważne zaburzenie w gospodarce" Niemiec w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. b) ([33]). W konsekwencji niniejszy przypadek dotyczy specyficznych problemów banku Sachsen LB, które wymagają działań naprawczych zgodnych z zasadami przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. W związku z tym Komisja nie widzi żadnego powodu, aby uznać omawiane środki w oparciu o art. 87 ust. 3 lit. b) traktatu WE za zgodne ze wspólnym rynkiem.

([33]) Zob. decyzja Komisji z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie NN 25/08, pomoc na ratowanie WestLB, dotychczas nieopublikowana.

7.2.2. ARTYKUŁ 87 UST. 3 LIT. C) TRAKTATU WE: POMOC PRZEZNACZONA NA RATOWANIE ZAGROŻONYCH PRZEDSIĘBIORSTW

(96) Komisja jest zdania, że zgodnie z pkt 9 wytycznych jest bardzo prawdopodobne, że bez wsparcia płynności ze strony grupy banków i podjętych rozliczeń w środkach pieniężnych w wysokości 250 mln EUR bank Sachsen LB nie byłby w stanie dłużej stawiać czoła kryzysowi płynności. Grożące straty doprowadziłyby do zamknięcia banku, co stanowi spełnienie warunku pkt 10 lit. c) wytycznych. W decyzji w sprawie wszczęcia postępowania Niemcy nie zakwestionowały tego stanowiska.

7.2.2.1. ***Pomoc w celu ratowania***

(97) Dochodzenie potwierdziło opinię Komisji przekazaną w decyzji w sprawie wszczęcia postępowania, że pierwszy środek (ale drugi już nie) można uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem pomoc w celu ratowania, która spełnia wszystkie warunki wytycznych, a zwłaszcza poniżej przedstawione warunki ujęte w pkt 25 wytycznych.

Forma pomocy

(98) Pomoc w celu ratowania musi spełniać założenia określone w pkt 25 lit. a) wytycznych, zgodnie z którymi pomoc w celu ratowania musi być udzielana w postaci gwarancji kredytowych lub pożyczek, a każda pożyczka musi zostać zwrócona i każda gwarancja musi się zakończyć w okresie nie dłuższym niż sześć miesięcy po wypłacie przedsiębiorstwu pierwszej raty ([34]).

(99) W rozpatrywanym przypadku grupa banków zapewniła płynność Sachsen LB, zakupując CP wyemitowane przez Ormond Quay. Niemcy twierdzą, że ryzyko niewypłacalności grożące aktywom finansowym w dalszym ciągu ponosi Sachsen LB i w związku z tym zapewnienie płynności można traktować jako sześciomiesięczny kredyt na rachunku bieżącym o wysokości 17,1 mld EUR. Innymi słowy, zapewnienie płynności jest porównywalne z kredytem udzielonym przez wspomnianą grupę banków bankowi Sachsen LB. Dodatkowo wsparcie jest ograniczone czasowo, a zapewniona płynność podlega zwrotowi w okresie krótszym niż sześć miesięcy, liczonym od momentu wypłacenia przedsiębiorstwu pierwszej raty. Środek nie zawiera żadnych elementów strukturalnych, jest ograniczony jedynie do zapewnienia płynności i jest środkiem odwracalnym, bo ograniczonym do sześciu miesięcy.

([34]) W przypadku pomocy w celu ratowania przedsiębiorstw w sektorze bankowym można poczynić pewne wyjątki. Zob. przypis do pkt 25 lit. a) wytycznych, gdzie określono, że pomoc, przyznana w innej postaci niż w postaci gwarancji kredytowych lub pożyczek, spełniających założenia pkt 25 lit. a) wytycznych, musi odpowiadać założeniom obowiązującym pomoc w celu ratowania i nie zawierać żadnych środków finansowych o charakterze strukturalnym, które miałyby wpływ na zasoby własne banku. Zob. decyzja Komisji z dnia 5 grudnia 2007 r. w sprawie NN 70/07, Northern Rock, dotychczas nieopublikowana, pkt 43 oraz decyzja Komisji z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie NN 25/08, pomoc na ratowanie dla banku WestLB, dotychczas nieopublikowana.

(100) Ponadto koszty refinansowania Sachsen LB z powodu udzielonej płynności nie spadną do poziomu leżącego poniżej stopy rynkowej. Jak opisano w motywach 21 i 22, kwota zapłacona przez Sachsen LB, obliczona wg stopy EURIBOR, która w dniu 6 sierpnia 2007 r. wynosiła 4,112 ([35]) plus […] punktów bazowych, wynosiła […], a zatem przekraczała ona referencyjną stopę procentową dla Niemiec, która w sierpniu 2007 r. wynosiła 4,62.

Niezbędny poziom minimalny

(101) Zgodnie z pkt 25 lit. d) wysokość kwoty pomocy musi być ograniczona do kwoty niezbędnej do utrzymania działalności przedsiębiorstwa przez sześć miesięcy, kiedy pomoc jest dozwolona. Komisja zwraca zatem uwagę na to, że zobowiązanie do zakupu podjęte przez grupę banków dotyczyło wyłącznie CP, których nie można było uplasować na rynku. Grupa banków była zatem zobowiązana jedynie do wykupienia tych CP wyemitowanych przez Ormond Quay, których nie można było uplasować u innych inwestorów niż grupa banków. Na tej podstawie Komisja doszła do wniosku, że zapewnienie płynności stanowiło minimalną pomoc potrzebną do utrzymania działalności Sachsen LB.

(102) Ponieważ okres ważności CP nie mógł przekraczać jednego miesiąca, emitowano co miesiąc nowe CP. Od października 2007 r. niektórzy inwestorzy (przede wszystkim […(banki, należące do sektora publicznego)]) zakupili jednak ponownie CP, uplasowane na rynku niezależnie od umowy „cash poolingu", co oznaczało, że umowa „cash poolingu" utraciła swój pierwotny cel.

Unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji

(103) Zgodnie z pkt 25 lit. b) wytycznych pomoc w celu ratowania może być uznana również z racji poważnych trudności społecznych, ale nie może ona powodować efektów ubocznych wpływających na pozostałe państwa członkowskie. Omawiany środek można uzasadnić istnieniem poważnych trudności społecznych, ponieważ bez tego środka bank Sachsen LB zostałby zlikwidowany, co z kolei wiązałoby się ze znaczną redukcją zatrudnienia. Środek nie powoduje żadnych efektów ubocznych wpływających na pozostałe państwa członkowskie, ponieważ bank nie jest w stanie w warunkach finansowych umowy „cash poolingu" działać na rynku w sposób agresywny.

Zasada „pierwszy i ostatni raz"

(104) Zasada „pierwszy i ostatni raz" została zachowana, ponieważ nigdy wcześniej nie udzielono bankowi Sachsen LB żadnych środków pomocy na ratowanie lub restrukturyzację.

([35]) Ponieważ grupa banków refinansowała portfel według stopy miesięcznej, EURIBOR odpowiada zatem jednemu miesiącowi.

7.2.2.2. ***Pomoc na restrukturyzację***

(105) W oparciu o wyniki dochodzenia Komisja mogła dojść do wniosku, że drugi środek, w przypadku którego nie była to pomoc w celu ratowania, można uznać za pomoc na restrukturyzację zgodną ze wspólnym rynkiem, ponieważ spełniała ona wszystkie założenia wytycznych.

Przywrócenie długoterminowej rentowności

(106) Niniejsze dochodzenie potwierdza przede wszystkim, że restrukturyzacja przywróci długoterminową rentowność banku Sachsen LB. Komisja jest zdania, że sprzedaż Sachsen LB bankowi LBBW była bardzo istotna dla rozwiązania powstałych trudności oraz dla pozytywnego rozwoju gospodarczego banku w ramach grupy LBBW. Grupie LBBW udało się już z powodzeniem wdrożyć nowy model działalności Sachsen LB na obszarze Nadrenii–Palatynatu. Ponadto Niemcy podkreśliły, że zyski kapitału własnego Sachsen Bank osiągną poziom zysków konkurentów z sektora prywatnego.

(107) Ponadto badanie potwierdziło, że LBBW podjęła działania zmierzające do reorganizacji zakresów działalności banku na obszarze Saksonii. LBBW zrezygnowała z przynoszących straty zakresów działalności w takim zakresie, że obecnie w Saksonii nie są już obsługiwane żadne nowe strukturalne transakcje inwestycyjne.

(108) Nowy model działalności LBBW wskazuje po pierwsze, że przyszły zakres działalności dawnego Sachsen LB zostanie ograniczony i skoncentrowany na obsłudze klientów korporacyjnych i prywatnych na obszarze Saksonii i regionów z nią graniczących, podczas gdy zadania centralne zostaną przeniesione do LBBW i będą tam realizowane. Opierając się na przekazanych materiałach, Komisja jest zdania, że skoncentrowanie działalności Sachsen LB na obsłudze klientów korporacyjnych i dobrze prosperujących klientów prywatnych stanowi skuteczny model działalności. Działania te uzupełnią model działalności banków oszczędnościowych; grupa LBBW udowodniła już trwałość tego modelu na obszarze Badenii-Wirtembergii i Nadrenii–Palatynatu. Komisja sprawdziła prognozy rozwoju rynku i uznała je za miarodajne; zdaniem Komisji przewidywane przychody są możliwe do osiągnięcia. Zgodnie z wynikami przedstawionymi poniżej bank Sachsen LB będzie w stanie własnymi siłami sprostać konkurencji na saksońskim i transgranicznym rynku finansowym. Po drugie, jak wynika z wyczerpującej opisu uwarunkowań koniunkturalnych, które doprowadziły bank do sytuacji kryzysowej, przeniesienie obsługi rynku kapitałowego i własnej działalności handlowej do LBBW i przewidziane w planie restrukturyzacji ograniczenie działalności Sachsen LB są niezbędne w celu uniknięcia błędów przeszłości.

(109) Komisja wskazuje następnie tytułem uzupełnienia, że plan restrukturyzacji Sachsen LB również opierał się na trwałym rozwiązaniu, mającym przywrócić długoterminową rentowność Sachsen LB jako instytucji samodzielnej w momencie sprzedaży banku, mimo że ten plan jako taki nie został wdrożony z powodu włączenia Sachsen LB do LBBW, co gwarantowało przetrwanie Sachsen LB. Z planu restrukturyzacji, do którego dołączono badania rynku i który opierał się na solidnych prognozach rozwoju rynku, jasno wynika, że wybrany model działalności mógł się sprawdzić. Można to wywnioskować także z poniżej przytoczonych liczb, według których nawet w przypadku najgorszego scenariusza dochody brutto i wyniki działalności operacyjnej Sachsen LB w okresie od 2007 r. do 2012 r. […] osiągnęłyby wynik pozytywny. Dochody brutto pochodzące z obsługi klientów korporacyjnych (*corporate finance*) wzrosłyby z […] mln EUR do […] mln EUR, co odpowiada skumulowanej rocznej stopie wzrostu wynoszącej […]. W sumie daje to wzrost w wysokości […] przed synergiami i wzrost w wysokości […] z uwzględnieniem synergii. […] można sprowadzić do kosztów restrukturyzacji i obniżyć z […] mln EUR do […] mln EUR. Komisja sprawdziła także założenia, na których opierał się plan restrukturyzacji, i nie widzi powodu, żeby nie uznać ich za realistyczne.

7.2.2.3. ***Ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum – wkład własny***

(110) Wątpliwości Komisji co do tego, czy pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, zostały rozwiane. Komisja jest zdania, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum i że zgodnie z wytycznymi duża część kwoty przeznaczonej na restrukturyzację pochodzi ze środków własnych, tzn. ponad 50 % kosztów restrukturyzacji finansowanych jest ze środków własnych.

(111) Komisja doszła do takiego wniosku po uwzględnieniu aspektów wymienionych poniżej.

(112) Po pierwsze, bank został sprzedany nowemu właścicielowi (LBBW) w ramach zgodnej z prawem transakcji niezawierającej pomocy. LBBW ponosi wszelkie koszty restrukturyzacji związane z utworzeniem „super-SIV" i włączeniem Sachsen LB, szacowane na kwotę od […] mln EUR do […] mln EUR.

(113) Po drugie, LBBW zapłacił z góry wyrównanie strat w wysokości 250 mln EUR. Ponadto przejął część strat i finansowanie wymagane dla portfela 1. Oprócz tego LBBW zobowiązał się do sprzedaży niektórych aktywów banku Sachsen LB. Ponieważ w chwili obecnej nie jest możliwe dokładne obliczenie dochodów z tej sprzedaży, nie można uznać ich za wkład własny.

(114) Po trzecie, Sachsen LB potrzebował płynnych środków w wysokości 17,5 mld EUR na sfinansowanie swojej spółki celowej, która zainwestowała w inwestycje strukturalne. Mimo że w zasadzie jest to całkiem normalna operacja bankowa (z którą nie wiązałyby się żadne koszty restrukturyzacji), to w tym konkretnym przypadku dotyczącym Sachsen LB, który nie był w stanie dłużej ponosić kosztów związanych z refinansowaniem, sytuacja jest zupełnie inna ([36]).

(115) Powstaje pytanie, czy to refinansowanie można uznać za wkład własny.

(116) Komisja jest zdania, że warunki refinansowania zaakceptowane przez LBBW i pozostałe banki krajów związkowych są warunkami handlowymi, które w podobnej sytuacji przy uwzględnieniu gwarancji udzielonej przez Saksonię w wysokości 2,75 mld EUR zaakceptowałby także inwestor działający na rynku kapitałowym. W przypadku niezależnych inwestorów prywatnych tego typu refinansowanie musiałoby nastąpić poprzez środki własne kupującego banku lub obce środki przyznane zgodnie z zasadami rynkowymi przez inny inwestujący bank (zob. pkt 7.1.3). Kwota refinansowania, która wraz z gwarancją wynosi 2,75 mld EUR, w sposób jednoznaczny nie jest świadczeniem pomocowym, przy czym należy uwzględnić, że mogłaby ona mieć wpływ na całą transzę drugorzędną finansowaną przez bank dokonujący zakupu ([37]). Omawiany środek nie staje się jednak z tego powodu pomocą państwa, a jedynie jest wspomagany pomocą państwa.

(117) Z drugiej strony, Komisja nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w takim scenariuszu finansowanie drugorzędnej transzy zapewnione przez niezależne banki działające na rynku kapitałowym należałoby postrzegać jako pomoc. W tym przypadku inwestujące banki byłyby objęte ochroną w postaci całościowej transzy drugorzędnej w wysokości 8,54 mld EUR (i to niezależnie od gwarancji udzielonej przez Saksonię). Decyzja banków o podjęciu refinansowania transzy pierwszorzędnej opierała się na możliwości skorzystania z ochrony całej pierwszej transzy. Każda pomoc udzielona w takich okolicznościach ograniczałaby się do pierwszej transzy, w związku z czym drugą transzę można uznać za odpowiadającą warunkom rynkowym, a co za tym idzie – za wkład własny.

(118) Wkład własny w ramach refinansowania „super-SIV" wynosi zatem nieco ponad 8,75 mld EUR.

([36]) Zapewnienie płynności przez banki było także przedmiotem prowadzonego postępowania sprawdzającego, które doprowadziło Komisję do wydania decyzji Komisji w sprawie C 58/03, Alstom (Dz.U. L 150 z 10.6.2005, s. 24, pkt 216). Decyzja Komisji z dnia 12 września 2007 r. w sprawie C 54/06, Bison Bial (Dz.U. L 46 z 21.2.2008, s. 41, pkt 62 i następne).

([37]) We wcześniej rozpatrywanych przypadkach refinansowania Komisja przyjmowała, że części pożyczki, które nie podlegały gwarancji, mogły być postrzegane jako wkład własny. Zob. decyzja Komisji z 7.3.2007 w sprawie C 10/06, Cyprus Airways Public Ltd. (Dz.U. L 49 z 22.2.2008, s. 25, pkt 139).

(119) Podsumowując, należy stwierdzić, że z koszty restrukturyzacji w wysokości […] mld EUR, […] mld EUR ([…]) można uznać za wkład własny. Komisja dochodzi zatem do wniosku, że wkład własny wynosi w sumie 51 % kosztów restrukturyzacji, a tym samym przekracza minimalną kwotę 50 % ustaloną w wytycznych.

7.2.2.4. ***Unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji – środki wyrównawcze***

(120) Po przeprowadzeniu dochodzenia i po rozmowach z Niemcami, Komisja jest przekonana, że należy wprowadzić konieczne środki wyrównawcze w celu minimalizacji negatywnych skutków pomocy dla konkurentów. Komisja jest zdania, że środki są proporcjonalne do zakłócających skutków pomocy, polegających głównie na dalszym prowadzeniu działalności przez Sachsen LB – nawet jeśli jest on tylko częścią banku LBBW.

(121) Nastąpiło znaczne ograniczenie działalności Sachsen LB na rynkach finansowych. Powodowane jest to zwłaszcza likwidacją lub sprzedażą Sachsen LB Europe, co wykracza poza początkowe założenia planu restrukturyzacyjnego. LBBW planował, że spółka zależna w Dublinie będzie w dalszym ciągu prowadzić działalność, nawet jeśli na mniejszą skalę. Sachsen LB Europe, niezależnie od faktu, że część ważnych dla niego portfeli również przyniosła straty w wyniku kryzysu finansowego, jest uznanym usługodawcą w zakresie finansowych inwestycji strukturalnych i dysponuje odpowiednią wiedzą specjalistyczną (*know-how*). Sachsen LB Europe mógłby w dalszym ciągu prowadzić działalność na rzecz osób trzecich i w ten sposób osiągać zyski dla Sachsen LB/LBBW. Sachsen LB Europe aż do wydarzeń z lata 2007 r. był głównym źródłem zysków grupy Sachsen LB. Ponadto działalność Sachsen LB Europe również ucierpiała na skutek konkurencyjnego zachowania Sachsen LB. Komisja traktuje zatem likwidację lub sprzedaż Sachsen LB Europe jako skuteczny środek wyrównawczy.

(122) Komisja jest zdania, że sprzedaż udziałów w spółce zależnej East Merchant GmbH, odgrywających ważną rolę w działalności Sachsen LB na strukturalnym rynku finansowym, stanowi skuteczny środek wyrównawczy. East Merchant działa na różnych obszarach strukturalnego rynku finansowego, m.in. w transakcjach leasingowych dotyczących transportu i logistyki. Uzyskując świetne rezultaty, przedsiębiorstwo regularnie przyczyniało się do osiągania zysków przez Sachsen LB.

(123) To samo dotyczy sprzedaży […]. Ponieważ te spółki koncentrują […], to w rzeczywistości nie mogą one, jak zaznaczono poniżej, być porównywane z działalnością rynku kredytów hipotecznych. Ponieważ sprzedaż obu tych spółek zależnych nie była przewidziana w planie restrukturyzacji przygotowanym przez LBBW dla Sachsen LB, również ich sprzedaż traktowana jest jako środek wyrównawczy.

(124) Ponadto Niemcy i LBBW zapewniły, że Sachsen Bank nie będzie prowadził obsługi transakcji handlowych w ramach samodzielnej działalności ani obsługi międzynarodowego sektora nieruchomości.

(125) Opisane tu zbycie aktywów dotyczy przedsiębiorstw, które miały zgodnie z planem na rok 2008 osiągnąć zyski w wysokości około […(> 25)] % zysków grupy Sachsen LB. Kwalifikują się tu takie środki wyrównawcze, które w swoim zakresie i formie będą proporcjonalne do zakłócających skutków pomocy ([38]). Obowiązuje to zwłaszcza w sytuacji, gdy udział w rynku banku Sachsen LB jest relatywnie mały mimo wysokiej kwoty i gdy działania podjęte przez LBBW przyczynią się również do stabilizacji rynków finansowych.

(126) Ponadto Komisja przyznaje, że dawni właściciele banku i kierownictwo spółki nie uczestniczą już w działalności Sachsen LB, co jest istotnym sygnałem zwalczania *moral hazard*.

(127) Podsumowując, Komisja jest zdania, że środki wyrównawcze są proporcjonalne do zakłócających skutków pomocy, spowodowanych udzieleniem pomocy bankowi Sachsen LB.

(128) Należy na bieżąco informować Komisję o postępach w realizacji omówionych wyżej środków wyrównawczych.

8. **WNIOSEK**

(129) Z wymienionych powodów Komisja uznaje, że oba środki, o których mowa – instrument wsparcia płynności i udzielenie gwarancji – zostały przeprowadzone z naruszeniem art. 88 ust. 3 traktatu WE. Komisja uznaje jednak, że instrument wsparcia płynności stanowił pomoc w celu ratowania, zaś gwarancja udzielona bankowi Sachsen LB stanowiła pomoc w celu restrukturyzacji, w związku z czym każdą z nich należy uznać na podstawie art. 87 ust. 3 traktatu WE za zgodną ze wspólnym rynkiem, pod warunkiem że zostaną spełnione narzucone warunki,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Instrument wsparcia płynności i gwarancja, jakiej udzielono Landesbank Sachsen Girozentrale (Sachsen LB) w połączeniu z jego sprzedażą, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 traktatu WE, która przy spełnieniu warunków i zobowiązań wymienionych w art. 2 jest zgodna ze wspólnym rynkiem.

([38]) Zob. decyzja Komisji w sprawie C 58/03, Alstom (Dz.U. L 150 z 10.6.2005, s. 24, pkt 201).

Artykuł 2

1. Plan restrukturyzacji banku Sachsen LB, zgłoszony Komisji przez Niemcy w sierpniu 2008 r., zostanie wykonany w całości.

2. Następujące udziały grupy Landesbank Baden-Württemberg (grupy LBBW) zostaną sprzedane lub zlikwidowane na rzecz niezależnych podmiotów trzecich:

a) Sachsen LB Europe plc zostanie sprzedany lub zlikwidowany w terminie […]. Grupa LBBW nie przejmie pracowników banku Sachsen LB Europe plc, chyba że jest do tego prawnie zobowiązana, oraz nie zaoferuje obecnym pracownikom banku Sachsen LB Europe plc nowych umów o pracę ani ich nie rozwiąże. To ustalenie obowiązuje przez okres dwóch lat od przyjęcia niniejszej decyzji;

b) udziały w East Merchant GmbH zostaną sprzedane w terminie […];

c) […] zostaną sprzedane.

3. Obowiązują następujące ustalenia:

a) Niemcy gwarantują, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii na obszarze Wolnego Kraju Związkowego Saksonii nie będzie prowadził obsługi transakcji handlowych w ramach samodzielnej działalności we własnym imieniu i na własne ryzyko, wykraczających poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje do końca 2011 r.;

b) Niemcy gwarantują, że Sachsen Bank, reprezentowany przez LBBW, w żadnej ze swoich filii na obszarze Wolnego Kraju Związkowego Saksonii nie będzie w ramach samodzielnej działalności prowadził obsługi międzynarodowego sektora nieruchomości wykraczającej poza standardową obsługę swoich klientów. Niniejsza deklaracja obowiązuje do końca 2011 r.

4. W celu zapewnienia nadzoru nad wypełnieniem warunków i zobowiązań zgodnie z ust. 1, 2 i 3 Niemcy do roku 2012 składają regularne sprawozdania na temat postępów w realizacji planu restrukturyzacji oraz wypełniania tych warunków i zobowiązań.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Federalnej Niemiec.

Sporządzono w Brukseli, dnia 4 czerwca 2008 r.

W imieniu Komisji

Neelie KROES

Członek Komisji